

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
 Na pol roka — — — — 1 „ — „
 Na štvrt roka — — — — „ 60 „
 Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor :

Dr. JOZEF JANDA.

*Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť,
 VIII. ker., Józsefkörút 35.*

sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
 pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je
 10 kr. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Prvá polievka.

Ako-že stojíme?

Na celej čiare politického života je ticho. Celkom pokojne hľadíme na beh sveta.

Teraz sa staráme o každodenný chlieb, o výsledok mlatby, o výsledok celej úrody.

Veľmi málo je takých ľudí, ktorým by napadla otázka, ako stojíme z ohľadu viery, náboženstva, cirkve?

I na túto otázku dá sa veľmi ľahko odpovedať.

V tomto ohľade zle si stojíme. Cirkevno-politické polozenie je všade uvedené. Mnohí si nevšímajú siedmu sviatosť, spokojní sú s občianskym manželstvom natoľko, že v kostole pred oltárom prijatú siedmu sviatosť im ani len nenapadne.

Nehovoríme, aby sa nešlo do matrikárne. Zatiaľ je civilné manželstvo zákonom, musíme zachovať, lebo však bez civilného manželstva nemôže sa prijatú siedmu sviatosť. Lenže tu je o tom reč, aby sa po prijatí civilného manželstva nezanedbala siedma sviatosť. Dobre si treba zapamätať, že dľa spoločného pastierskeho listu uhorských biskupov z cirkve je vytvorený ten, kto po uzavretí civilného manželstva opovrhne cirkevný sobáš.

Lenže viera mnohých kresťanov taká je slabá, že si ani trest cirkevný nevšímajú a svoje kresťanské povinnosti zanedbávajú.

Svrchovaný čas je tu, aby sme už raz sriadení boli, aby sme sami celkom neodvisle mohli manipulovať so svojimi cirkevnými statkami a či základinami, ktoré obnášajú okolo 50 millionov zlatých. A hľa, tieto základiny nielen že nemôžeme dľa prospechu našej cirkve užívať, ale ani len pod vplyvom cirkve už ony nestoja.

Je v Budapešti všeučelisko. Z katolíckych základín sa platí ročne 200 tisíc zlatých na zakrývanie výdavkov tohože všeučeliska, a pri vymenovaní profesorov žiaden ohľad sa neberie na katolícke záujmy.

Cirkevné školy sa nám soštatňujú.

Nemáme autonómie, a či samosprávy, ktorou v Uhorsku všetky ostatné náboženstvá vládnu.

Teraz sa chystá autonómia, ale jaká. Dľa prípravnej zprávy a či návrhu autonomického odboru zo 27 členov pozostávajúceho zrieknuť sa máme základín, zrieknuť sa má cirkve výučby! Mužovia iného náboženstva sa miešajú do katolíckych vecí a záležitostí, do nášho cirkevného ímania a do našej školy.

Štátny zákon sa postaral o to, aby duchovenstvo iných náboženstvi povýšený a sriadený malo plat. O katolícké duchovenstvo nikto nemá starosť. Sú katolícke fary, kde farár ani na 600 zl. nevynde. Drahý ludu, takto stoja tvoji duchovní správcovia.

A obecné smýšľanie jaké-že je? Snád kresťansko-katolícke? Ach, horkyže! Liberálny duch, zednársky vplyv ešte vždy sme neprelomili.

Čítajmeže reči ľudových vyslancov na sneme držaných, a uvidíme, že je to pravda, čo v týchto riadkoch sa píše.

Ludu má vieru, ale na mnohých miestach nemá svojho kresťanského seba povedomia; zakúpiť, podplatiť sa nechá od úhlavných nepriateľov kresťanstva. A či sme to nezkúsili na pre-mnohých miestach s prežalostným srdcom?

Ach veľmi smutno je to u nás tak so súkromným, ako i s obecným životom. Záujmy kresťanstva a ludu majú málo bojovníkov, ktorí sú ochotní vystaviť sa, bojovať. A ešte i títo nielen nepriateľmi liberálmi sú nenávidení a prenasledovaní, ale sú osočovaní a upodozrievaní i takými, ktorých aspoň ich stav a sätosť záujmov by mala činiť priateľmi ľudových pohybov, podporovateľmi ľudovej tlače, zapierateľmi svojej netrpezlivosti. Kedy-že sa prebudíme zo sna ľahostajnosti a nahliadneme, že v jednote je sila, a že každý jeden dľa stavu a smýšľania za bojovníka povolaný muž povinný je bojovať.

Čím smutnejšie je naše polozenie, tým viac nám treba spolu držať a spolu bojovať proti úhlavnému nepriateľovi kresťanstva, proti liberálistu.

Štefan Piesek,
bývalý notár a matrikár.

POLITICKÉ CHÝRY.

Socialisti proti Széllovej vláde. Dľa istého časopisu uhorskí socialisti ešte proti žiadnej vláde neboli tak rozhorčení, ako teraz proti Széllovej vláde. Széll čo minister vnútra totižto celkom znemožnil ich agitovanie na vidieku, buričov postřkom preč posielajú, socialistické časopisy habú sa každotýždenne, a toto všetko ide tak ticho a pokojne, že sa socialisti od jedu div nerozpučia, lebo nemôžu krik robiť. Začnú-li krik robiť, celkom ticho ich prinútiť k mlčaniu. A robotníci nechcú povstať. Správa teraz pomstu hľadá. Pripis chcú poslať cudzozemsku, Nemecku, Francúzsku, Anglicku, Taliansku, v ktorom po čiernu zem chcú uponiť Uhorsko. Napomenúť chcú Europu, aby sa chránila Uhorska, v ktorom je zákon, pravda a spravodlivosť len výrazom, ktorý slúži sobeckým cieľom ľudí. Obecné peniaze u nás nohy dostanú. Národ je vo všetkých ohľadoch pokazený atď.

Naša poznámka je tá, že v Uhorsku tak, ako aj inde socialismu odpomôcť sa nedá ináč, ako pestovaním ducha náboženského, bez ktorého je človek len sobecký hmotár a nespokojný, za cudzím imaním bažiaci nešťastník. Jestli je to pravda, čo dľa toho výšvedeného odseku socialisti terajšej vláde na oči vyhadzujú, poznamenat musíme, že vláda Széllova do času môže utlačiť socializmus, vykorenit ho ale sa jej nepodari. Kde je kázeň a bázeň Božia, tam nenie socialistického smýšľania. Lenže takéto veci sa nezmestia do rúk beznáboženskej vlády.

Socha Hentziho, ktorá tak klala oči v budínskom zámku, je preložená do školy kadétov a 12. augusta slavnostne bola posvätená. Dve reči sa držaly. Demonštrácie proti Hentzimu namerené až po slavnosti boly, ale bez väčšieho výsledku. V tejto soche boli poctení všetci tí vojaci, ktorí r. 1849. za cisára padli pod uhorským zbrojom. Na slavnosti kráľovské knieža Jozef zastupoval jeho veličenstvo. Prítomné bolo nielen spoločné vojsko, ale aj honvédi.

Katolícka autonómia a zednárske časopisy. Zednársko-khošherový časopis nemecký „P. L.“ už viac ráz sa zaoberal s katolíckou autonómiou v úvodnom článku. Ponevác okolo konca augusta i biskupský sbor sa chce výlučne len s touto otázkou zaoberať na svojej porade; samým pánom biskupom dáva rady tento nemecký zednársky časopis. Odvoláva sa na ich vlastnecké smýšľanie, na základe ktorého vraj biskupi musia klobúk strhnúť pred vôľou vlády. Svetským veriacim katolíkom ale odporúča, aby vo svojich požiadavkách a nárokoch skromní boli, ponevác oni môžu len dostať, nič ale nedajú: dať im môže cirkev, štát, koruna. No natoľko sme nepokročili, že by biskupský sbor utisnutý bol na rady liberálneho časopisu v tej veci, ktorá sa

jedine cirkve týče. Nemusí ten časopis ani našich svetských veriacich poučovať v tejto záležitosti, nech on učí zednárov a liberálov, liberálnych tatárov, ktorým píše, ktorí ho podporujú, ktorých záujmy on zastupuje.

Ináce o takej autonómii, o jakéj sa tomu zednárske mu časopisu sníva, ani reči nemôže byť, ponevác my nechceme len stien dostať, ale opravdivými právami chceme vládnúť. Toľko len zaslúžime, koľko ostatné cirkve majú?! Čo sme my snád horší hazafici, horšie platíme daň, horšie vojenčíme, nespokojnejšie znášame farchy, nežli nekrstení a pokrstení inoverci?

Trenčiansky hlavný župan, pán statkár Gejza Ostrolucky 10. augusta slavnostne zaujal svoj hodnostný úrad. Mesto Trenčín preplnené bolo zástavami. Stoliční výborníci sa hrnuli z celej stolice. Na štvorke prišiel so svojho statku (Zemanského Podhradia) do Kostolného, kde ho drietomský farár Hátrik pozdravil. Z tadialto šiel v sprievode veľa kočov a konníkov do Trenčína, kde ho pri moste pozdravil mešťanosta Učnay. V kostole piaristov bolo slavnostné Veni Sancte. Zasadnutie stoličného výboru zahájil Baross. Vyslanec Gejza Rakovszky vychvaloval Szalavszkého. Potom sa šlo pre hl. župana Ostroluckého, ktorý vo svojej reči uznal vážne účinkovanie kat. knazstva, ktoré že sa v takom veľkom počte sišlo, môže sa tomu pripisovať, že pod novým županom očakáva väčšie šetrenie zákona, pravdy a spravodlivosti.

Demonštrácie v celom Rakúsku. V Rakúsku sa spravuje krajina bez snemu, jedine pomocou 14. §. Na základe tohoto 14. §. nariadením uviedlo ministerstvo cukrovú daň, proti ktorej veľké demonštrácie sú teraz v celom Rakúsku. A to nielen privátne kruhy, ale aj obecné výbory, mestské rady činia. Samo sebou sa rozumie, že politická vrchnosť jednoducho vyzdvihuje tieto uzavretia. Preto ale veselo sa ďalej ťahá nič demonštrácii tak, že dnes-zajtra sotva bude obce v Rakúsku, ktorá by nedemonštrovala proti cukrovej dani a vyrovnaniu s Uhorskom. My sme toho náhľadu, že toto len páni činia väčším dielom, ktorí potrebujú ku káve a iným jedlám cukor. Chudobný človek súc so zdravým mliekom spokojný, necíti, či je daň od cukru vysoká, alebo nízka.

Evanjelici a civilné manželstvo. Jako brýzga liberálna tlač katolíckej cirkvi, že táto zakazuje šviatosti a pohrabu účastnými činiť takých ľudí, ktorí po uzavretí civilného manželstva nenechajú sa v kostole sosobášif — to veľmi často môžeme čitať. No odvčulka už nebudú len nám hrešif, je-li to pravda, čo „Erdélyi Protestáns Lap“ 10. augusta píše. V tomto čísle píše jeden kalvínský pán tatík zo svojej zkušnosti nasledovné veci: V jednej farnosti kalvín mladík uzavrel civilné manželstvo s grécko-katolíckou devou. Predbežne sa hlásil na fare a aj ohlásif sa nechal. Duchovný si tedy nemohol mysleť, že by sa nenechal v kostole sobášif. Keď ho duchovný napomenul, odvetil, že žena i tak kalvínkou sa stane a potom i v kostole pridu do po-

riadku. Lenže tieto veci nechcely sa jakosi uskutočniť. V júniusi bež. roku zomrelo im dieťa, žiadali zvonenie. Pán tatík svolal presbyterské zasadnutie, kde sa uzavrelo, že sa dieťaťu nebude zvoniť, zakiaľ sa neučiní zádosť cirkevnému zákonu. Ženisi šli ku kňazovi a i v kostole sa nechali sosobášif.

Na inom mieste zas k večeri Pána pristúpil jeden človek, kňaz sa ho pýtal, či sa nechal v kostole sobášif, odvetil, že nie; kňaz ho jednoducho obišiel, nedoprial mu večeri Pána; o dakoľko dní sa nechal v kostole sobášif. Atď. Takýchto prípadov je aj viac ešte uvedené tým kalvinským pánom tatíkom. — Zvedaví sme, čo povie na toto liberálno-tatárska tlač, ktorá na nás pozor dá tak, ako kočka na myš.

Revisia Dreyfusovej pravoty ešte dlho sa bude fahať, pretože, ako sme boli poznamenali, veľa svedkov bude vyslúchané. Aj bývalý predseda republiky Casimir Perier už sdelil súdu čo vedel. Zaujímavé boli slová bývalého ministra vojenského Merciera, ktorý povedal, že keď on bol ministrom, terajší minister Millebrand a Jaures napádali vládu, prečo nenechá Dreyfussa zastrelif. Dľa generála Jamonta ale z Anglicka a Nemecka prišlo 35 millionov frankov na pomoc záležitosti Dreyfusovej. Zapieranie Dreyfussa vraj je púhou lžou. Zrada Dreyfussa je vraj zrejmá. Lud na ulici kričal: Nech žije Mercier, nech žije vojsko!

Zadačovanie miestodržiteľa v Dalmácii. Zvlášte manželku dalmatského miestodržiteľa Davida upodozrievajú a obviňujú v tom, že panslávskymi priateľstvami podkopáva štátne záujmy, že prijíma vo svojom dvore černoorských mužov politikov. Z tohoto liberálna tlač to uzavierala, že miestodržiteľ sa vzdá úradu. Teraz je toto všetko vyvrátené úradne, tedy ani to nenie pravda, že by David zadaloval.

Rusko a Nemecko. Rusko žiada pokoj sveta, a to stály, zabezpečený pokoj, lebo vie, že len v pokoji sa môže ľudstvo vycvičif, vzdelaf a dobre mať. Rusko má toľko zeme, že v Europe si ani nežiada viac mať. Nemecko ale ešte vždy nenie so svojou rozsiahlosťou spokojné, a tak rozumieme slová Vilema: Množenie lodí je najlepším kongressom pokoja. Cár chce mať pokoj, Vilem ale je priateľom vojny.

Rastie počet väzňov v Srbsku, a to nielen obyčajní ľudia sa lífrujú do žalára belehradského, ale aj z vyššej triedy, ako lekári, fiškáli, okresní predstavení a kňazi. Čo len chce pán Milan s radikálmi?

Niečo predbežného môjmu vnukovi rekrútovi, čo môže byť aj iným rekrútom užitočné.

(Dľa A. Stolca.)

Tretí list.

Dlhépole, v auguste.

V predošlom liste som ti pisal, že na náboženstve mnoho záleží, bárs aký stav sebe uvažujeme. Obráťme toto teraz zvlášte na stav vojenský. Jaknáhle ťa jako rekrúta povolali, musíš

hneď na to svojmu panovníkovi prisahu vernosti složiť, a odvčulka musíš sa prisne vojenských predpisov a kommanda držať. Teraz si ale pomysli, komu-že vlastne patriš? Si ty jedinou vlastnosťou len vojenského pána, a či nie ešte viac toho, ktorému i panovníci patria. Boh zástupov, Kráľ strašlivej velebnosti, Stvoriteľ neba a zeme, On je tvoj pravý Pán, ktorý tvoj osud v tomto živote a vo večnosti celkom a jedine v rukách drží. Montúr a zbraň, ktorú nosíš, sú nie tvoje, ale tvojho zemepána; telo a duša tvoja tiež sú nie tvoje, ale toho, ktorý ťa stvoril. Preto si jemu podžen najväčšiu poslušnosť a vernosť, a Boh eš'e prisnejšie hľadí na túto poslušnosť, nežli najprisnejší kommandant na poslušnosť svojich vojakov hľadí. Preto aj tu platia tie slová Spasiteľa: „Nebojte sa tých, ktorí môžu telo zabiť, ale bojte sa toho, ktorý môže telo a dušu do pekla uvrhnúť.“ Keď je vojak takéhoto smýšľania, a takto si pomysli: Boh je mojim Stvoriteľom a pánom tela a duše mojej, nech je posvätené meno Jeho, nech sa stane vôľa Jeho, ja mu chcem patriť za živa i v smrti, a preňho chcem byť poslušným mojej svetskej vrchnosti, a všetky ťarchy a obtížnosti služby mojej vojenskej chcem preňho znášať: — pri takomto smýšľaní služba jeho mu znesiteľnejšie príde, a pritom mu služba táto vojenská aj veľký užitek prinesie, lebo pre také dobré smýšľanie Boh mu všetky ťažkosti a práce pri vojenčine za zásluhy pričíta, tak ako iné dobré skutky a biedy, ktoré kresťan pre Boha na seba berie. Keď ale vojak bez ohľadu na Boha len z nútenia svoje práce koná, čo má z toho? Za ten čas nič nezískal, často snád rodičov mnoho peňazí koštoval, alebo svoj majetok si umenšil, a snád aj dlhov narobil.

Najväčší ale rozdiel medzi nábožným a nenábožným alebo bohaprázdny vojakom ukáže sa v čas vojny. Kresťanský vojak už preto ide smelo do bitky, lebo svoju dôveru skladá v Bohu, v Pánu zástupov, ktorý naňho nezapomne a zachovať ho môže, bárs aj ti ice padnú na zem okolo neho. Jestli ale dľa rady Božej musí byť zabitý, tak on v službe Božej život svoj obetoval a zato mzdu svoju v nebesiach očakávať môže. Má-li byť poranený, alebo niektoréko úda zbavený, tak on toto trápenie jako križ prijíma a znáša v trpezlivosti Kristovej, presvedčený o tom, že Boh jemu toto znášanie križa vo večnosti s nebeskou radosťou a slávou odplatí.

Celkom iná vec je to s vojakom nenábožným alebo bohaprázdny. Niektorý dostane vnútorné hrozny strach, keď musí v ústrety smrti bežať, a čo na smrť nasleduje. Nevie, kam sa má o pomoc oarátif. On najprv opustil Boha, a včul sa cíti opusteným byť od Boha.

Áno, sú aj vojaci, ktorí práve tak bez náboženstva, jako aj bez myslenia prekonajú, čo sa im kommandiruje, jako aj kone pri regimente tiež prekonajú, lenže tieto keď padnú, vo večnosti nemajú čo trpieť od toho, ktorý sa na nich nosil, ale nesmrteľná duša človeka uchvátená bude od toho, proti ktorému ona rebelliu robila. Sv. Písmo ale hovorí: „Strašlivé je do rúk živého Boha padnúť.“ Isté je teda, že vojakovi len pravá nábožnosť polahčuje a uľavuje biedy, trápenia a trampoty stavu vojenského, ale mu aj smrť ľahšou činí. Áno, trápenie a smrť nábožného vojaka Boh vo vojne prijíma za smrť mučednícku. Lebo vojak kresťanský už včas pokoja slúžil Bohu, a slúži mu aj vo „Feldcégu“, keď on na „kommando“ svojej zákonitej a nariadenej vrchnosti do boja ide. Smrť dobrého vojaka na bojišti je ale pred Bohom a ľuďmi niečo vzácnejšieho a prednejšieho, nežli obecná smrť na mäkkej posteli.

Stav vojenský má nielen obtížnosti a farchy, ktoré len pravé náboženstvo polahčív a znesiteľnejšími učiniť môže, ale má on aj svoje nebezpečenstvá, na ktoré sa upozorniť chcem.

1) Farchy života vojenského nie sú ešte to najhoršie, lebo ony práve tak pominú, ako pominú aj dni radostné. Najhoršie, čo sa mladému mužovi v kasárni prihodiť môže, je zkaza a škoda duše. Každoročne tisíce mladých ľudí príde k vojsku, ktorí od svojich rodičov kresťanskú výchovu a dobré zvyky dostali. Ale po uplynutí troch rokov vojenskej služby veľká čiastka z nich celkom ináč sa navráti domov: vyhasnutí v náboženstve, takí potom už viac nechcú brať účasť na pr. v domácich pobožnosťach, a keď aj idú v nedeľu do kostola, to idú len z dlhej chvíle a nie sa pomodlí. Takého vojaka reči a držanie v obci nie dobrú vôňu rozširujú; niektorý hľadá ešte — ako sv. Pavel hovorí — svoju časť v hanbe a v potupe, t. j. v zlodečení, v neslydatých žartoch a vo veciach proti náboženstvu, v drzom dižaní sa proti rodičom a bratom.

2) Prečo-že je ale život v kasárni náboženstvu málo prospešný? Predovšetkým kasárňa nie je kláštor, bárs aj v obidvoch pri- na poslušnosť sa žiada. V kasárni nikde nenajdeš križa, neslyšíš hlasitej modlitby, skorej hlasitého zlorečenia, preklinania, hrečenia; na miesto zvona, ktorý napomína k modlitbe, slyšíš teláciu kožu bubna. Náboženstvo nie je sice zakázané v kasárni, v istých časoch vedú vojaka aj s jeho kompániou do kostola, podobne dáva sa mu aj príležitosť okolo veľkonočného času sa vyspovedať a prijať sviatosť oltárnu, ale toto nepostačí ešte k spaseniu duše jeho. K tomu príde ešte aj zlý príklad. Najdú sa ovšem officieri a pod-officieri, kto i sú opravdive nábožní, to sa ale

o všetkých nedá povedať. Podobne najdeš aj medzi obecnými vojakmi, u ktorých náboženstvo viac menej vyhaslo. Áno, niektorý to ani zniesť nemôže, keď vojak nejakú pobožnosť na sebe dá zbadáť, na pr. keď svoju doma navyknutú modlitbu koná, alebo v nábožnej knihe niečo číta. Tu je hneď posmech a potupenie! A tak mnohý mladý vojak z kresťanskej rodiny je bojzlivý oproti tak veľkým „tlčhubám“ a varuje sa na javo ukázať znak nábožnosti. Robí sa a stáva sa a pomaly pretvaruje jako by práve mal také náboženstvo, ako tie tlčhuby — a tak sa v ňom náboženstvo pomaly udusi a vyhasne.

3) Čože ale robíš v takýchto okolnostiach? Predovšetkým k tomu treba smelosti a zmužilosti mať, keď za tri roky chceš vážne náboženstvo konať a ukazovať. Podivná to vec, vojaci za hlavnú ozdobu stavu svojho vojenského držia smelosť a zmužilosť, a predsa mnohým chýba tejto smelosti a zmužilosti pri verejnom vyznaní svojej viery a náboženstva! Nuž ale to pevno stojí i tu, čo Spasiteľ povedal: „Ktoko ivek by sa hanbil za moje učenie, za toho sa hanbiť bude aj Syn človeka, keď príde v sláve Otca svojho a svojich svätých anjelov.“

4) Vôbec posmešky nerozumných a z náboženstva vyprázdnených ľudí — na kresťanskú vieru a náboženstvo robíš, to prichádza jednému tak, ako psovi keď začnú na zvonoch vyzváňať, nuž on vyvíja! Posmechy tieto pochádzajú obyčajne zo zlosti a udusovania hlasu zlého svedomia, zkazení ľudia zrovna nechcú byť nijak napomínaní, že je ešte aj druhý svet, nežli tento viditeľný. Posmech, rehotanie nad náboženstvom a nad pobožnosťou zaslúžia práve toľko rešpektu a povsimnutia, ako keď osol nos svoj vytrčí do výšky, otvorí papulu a svoj krik nechá ručať! Medzitým tu si zase nemyslí, že aby si sa nad náboženstvom do dišputovania, do dozúvania a dohadovania popúšťal, alebo v kasárni tvoju modlitbu na kolenách vykonával, ako to mnohí výteční vojaci tak aj konali, ale medzi všetkými okolnosťami musíš tvoje kresťanstvo ukázať skrze to, že vždy vážnym zostaneš, keď iní bohaprádzne a zo stydlivosti vyzlečené reči v dajú. Vôbec ty máš s náboženstvom držať; každé ráno, keď sa prebudiš alebo stávaš, pomodli sa v tichosti svoju rannú modlitbu, tiež aj večer svoju večernú modlitbu. Podobne privykaj sa aj v behu dňa v duchu s Bohom sa zaobierať, aj v živote vojenskom je k tomu dosť príležitosti každodenne: na pr. keď musíš strážiť stáť, alebo pri odpočinku, na maršoch, potom sú niektoré práce v kasárni, pri ktorých sa s nábožnými myšlienkami zaoberať môžeš, na pr. pri čistení zbrane, popravovaní šiat, pri varení atd., v slobodnom čase, ktorý má vojak kedy-tedy, kde mnohý beží do krčmy,

alebo za nejakou osobou ženskou, alebo keď sa z dlhého času unuje; namiesto toho môžeš v nejakej poučnej, vzdelávajúcej knihe čítať, a príležitostne do kostola ísť k tomu, ktorý povedal: „Poďte všetci ku mne, ktorí biedou a prácou obťaženi ste, a ja vás občerstvím.“ V tých dňoch nedeľných, v ktorých nejdeš do kostola s kompaniou, hľadaj prácu svoju v kasárni rýchlejšie odbaviť, aby si sv. omšu slyšať mohol, tak hľadaj v druhom čase dňa dom Boží navštíviť, aby si dľa prikazu Božieho nedeľu svätzil. Dobro si uvažuj a pomysli, aj tie tvoje tri roky vojenskej vložené budú na váhu pri súde; užitočnosť ony tebe len v druhom živote za hrobom prinesú, keď si nielen z nútenosti svetskej vrchnosti slúžil, ale tieto roky spolu aj kroz pravé náboženstvo zasvätil; môžeme povedať: kto jako vojak zostal spolu i dobrým kresťanom, ten pravdepodobne zostane aj celý život svoj bohobojným, statočným mužom.

Naproti tomu, ktorý roky svojho vojenského života len majstrovi exercirky slúžil a nakoľko mohol aj telesným rozkošiam, bez toho, že by sa staral o Boha a službu jeho, tomu v knihe života jeho tie tri roky prichádzajú budú jako listy v knihe, ktoré sú atramentom zaliate a poškrvnené.

Že v živote vojenskom sú ešte aj iné pokušenia k ťažkým hriechom, to zase budúce.

S Bohom do videnia!

Tvoj

báči.

BESEDNICA

Otrok.

Na zplesnenej slame sediac,
Rany svoje počíta,
Avšak mnohosť ich nevediac,
Sám seba sa opýta:
— Kedy bude už mojeho
Konec, kedy trápenia,
Či už pre mňa nešťastného
Neni vyslobodenia?
— Od matky ho milovanej
Jako dieťa odňali,
Z domoviny požehnanej
Do cudziny dohnali.
Otec od otroctva biedy
Schnul a aj sa dočkal
Smrti, no syn ho odtedy
Aj na sto ráz oplakal.
Z utrpení jeho snád by
Celá hora povstala:
Blaženost však preňho navždy

Pochovaná zostala.
Z rána slnko nenese mu
Nikdy radosť, ale žiaľ:
Na noc by kto umdlenému
Kalich útechy podal?
Už ten vampýr hrabavosti
Aj špik z kostí vyžere. —
V dusivej keď horúčosti
Príde doba jedenia,
Jemu veru do sýtosti
Nedajú, lež hrešenia
Celý vrch sa naňho vali
Od tých, ktorí v náhlosti
Z mozolov jeho zbohatli
A žijú vždy v hojnosti.
Bez prestania v práci stojí
A za to má jakú mzdu?
Korbáč, palica ho kojí
Bez všetkého ohľadu. — —
— Slutujte sa, veľkodušní
Vy priatelia ľudu, ach,
Nad otrokom v smer príslušný,
Nenechajte ho v mukách!
Však aj jeho Ten nebeský
Otec stvoril, čo aj nás:
Máme teda po bratersky
Zachádzať s ním v každý čas.
Slávu obsiahneme len tak,
A aj trestu ujdeme:
Blížneho svojho keď jak
Seba ľubiť budeme.

K.

L'udská pýcha.

II. Správca.

Vstúpme do príbytku pána správca Karáseka v Otrubiciach . . .
Hodiny ukazujú pol dvanástej predpoludním.
Slečna Elza povahuje sa na pohovke a číta ospalivo akýsi román. Adelina brnká od rána na klavíre a prespevuje si. Pani Karásková mrzute kladie tanierne na stôl . . . Pán správca vchádza.
— No ako ste sa vyspaly, dietky?
Slečny náhlily sa k otcovi. Belavá tľstá Elza poľúbila mu ruku:
— Dobrý deň, drahý otče. Vyspala som sa len tak napolo.
Černovlasá Adelina priskočila a objala otca, sľahne nejakého milenca a vravela:
— Ty si sa vyspal, ako bys ani na zábave nebol býval. Počúvaj, čo som ja dnes robila. Počúvaj, čo som ja dnes robila. Vieš, uchvátil ma básnický duch, a ja som si nielen zarečnila novú pieseň, ale i zaspievala.
— Never, otče, od Božieho rána vrzala na klavíre, a básnila až do smiechu.

— Ale mlč, ty Elza, lebo z teba závišť mluvi.

— No nechajme to na druhý raz, doložil otec, — potom vypočúvam tvoju pieseň. Lež kde je Irma?

— Ale kdeže by bola tá žaba inde, ako kde jej prislúcha byť — v kuchyni. Keby sme zároveň s ňou sa tak chovaly, málo úcty by sme od ľudu mali.

— Elsa, ticho! ohlásila sa správcová, — pamätaj, že je Irma najmladšia, a nečuduj sa, že je otcov mazlíček.

Kuchárka doniesla obed, sadly k nemu bez modlitby, ako to vraj u „vzdelaných ľudí“ (a mojich kráv) býva, len Irma sa modlila Otčenáš.

Pod obedom pýtal sa otec svojich dcér: ktorá ste najviac tančila?

— Ďakujeme, otecko náš, odvetila Adelina, — však si videl, že všetky dosť sme sa vrtily. Ach, ale lepšie to bývalo, keď tu vojsko ležalo, s takým vojenským dôstojníkom tančiť je inakšia radosť...

— Ja som sa s pánom officialom znamenite bavila, riekla Adelina.

— Nuž a ty, milá Irma, pýtal sa otec miláčka svojho, — ako si sa zabávala?

— Ja, otecko, ani som nestačila všetkým prosbám tanečníkov vyhovieť.

— Dosť smutno, odsekla závistivá Elza, — že taká mladá viacej tančí, ako my.

— Žiaľbohu, vzdychla si správcová, — ako prekročí dievča dvadsať rokov, už je staré.

— A ja myslím, že do tridsiatky je vždy mladé. — doložila Elza.

Služka doniesla okrúhly košík, ktorý listonoš doniesol. Otvorili ho a našli v ňom — kvetinovú kyticu a list.

— Bukreta, bukreta, a aká pekná! Kto nám ju len posielal?

Čítajú na malom lístku: „Kráľovnej plesu.“

— Ach, kráľovnej plesu! volaly jednohlasne...

„Veľactenej, ušľachtilej slečne Irme, podáva v najväčšej úcte —“

— Kto, kto? volaly staršie dve zvedavo — i závistivo.

Elza číta a bez mála omdlená volá:

— Škandál, to je surovosť, počujte: Karol Kropáčik, majster obuvnícky. Fujha, fuj, ešte čo?!

— No tejto hanby neprežijem, deti moje, — dodala matka. — Švec opováži sa úradníckej dcére kyticu poslať! Otec, hneď mu napíš grobiansky list, že sa tak opovážil moju dcéru, náš pánsky dom obrazil. Irma, prečo si s ním tančila?

— Nuž, čo som mala byť taká surová, a košík mu dať?

— Preč, preč, zahodte tú kyticu! kričala pani správcová.

— No myslím, že by sme sa nemuseli tak prenáhlit, dodal vážnym slovom otec. — Pán Kropáčik je

priemyselníkom, má pekné mravy, a vidieť, že si i vzdelanosti vo svete nadobudnul.

— Švec, švec! vrešťala Elsa i s matkou.

— Potom však, doložil správca potichu, — vieš, mama, ešte od vlašajsku som mu to konto za obuv dlžen.

— Ešte? Tedy hneď a hneď mu to i odpošli, i tú kyticu!

— Keď, moja milá, nemám peňazí.

— No, to je škandál, správca nemá peňazí, — škandál!

Že obeda nikto sa ani nedotkol, samo sebou sa rozumie, a rozišli sa všetci bez slova. Na šťastie milostpani bola ženou, ako aj druhá, nemohla sa zdržať slova, a preto začala rozhovor:

— Mužu, či naozaj nemáš peňazí?

— Andelino, ozval sa úradník, — Andelino, prosím ťa, netráp ma! Kebych mohol zaplatiť, či bych ťa zarmucoval?

— Ale mužu, kdeže tie peniaze dávaš?

— Aké peniaze, Andelino? Všetci vieš, že mesačný plat celý ti odovzdám vždy. Ani nefajčím, nepijem, karty nehram, ale vieš, nás je viacej, a tak vydržanie nás všetkých veľa stojí, zvlášť tie mnohé hodváby a atlase...

— Ach, na tie šaty len hromzíš? Čo máme chodiť ako služby? Je to nešťastie pre dievča, vydá-li sa za muža takého, ktorý mimo služby krajiara vyrobí si nevie! Iní nemajú tiež viacej platu od nás, a aký dom vedú! Lebo muž zaopatrí všetko. Pozri nášho notára Belana, ako ten po volbách zaopatrí ženu, deti a seba vlnákom, šatami, zlatými prsteňami, hostiny dáva a ešte aj u Krátkeho si pivo a teju popíjajú do noci a rána.

— Andelino, mám sa snáď stať nepoctivým?

— Staň sa mi čím chceš, čo ja dbám, len daj peniaze, zaplať ševca a odošli mu tú kyticu v sprievode grobianskeho listu.

— Ale dušíka moja, však on snáď to zle nechce s našou Irmou...

V tom vbehla Irma dnu, uplakaná súc a tíšila matku:

— Neplač, mamička, snáď by to nebolo zle, keby si ma Kropáčik vzal; vidíš, sama často opakuješ, že nás je viacej na vydaj, že nevieš, kde máš hlavu od starosti, nuž nechže by nás pomaly ubývalo, a aspoň jedna zpomedi troch dcér bola by zaopatrená.

— Áno, áno, a to práve tá najmladšia, čo včera ešte ziačkou bola, vetila závistivá Elza.

— Nehovor, ohriakla sa matka, — ševcovi ťa nedám. Radšej zostaň doma sedieť, ako bys sa tak ďaleko ponížil mala.

Pán úradník, vidiac sa byť v menšine (ako ľudová strana na sneme), popustil i on a dodal:

— Nie, nie, milé dieťa, ty si predsa dcéra úradníka, a remeselníka si vziať nesmieš...

* * *

Na druhý deň p. úradník Karásek doniesol gabu peňazi.

Milostpani sa potešila a zaraz poslala z nich aj ševcovi, aj grobiansky list na nádvok s kyticou . . .

Za pol roka ale, keď panská pokladnica bola skúmaná, vyšlo na javo, že pán úradník veľa peňazi zpreneveril, čili sebe do vaku vzal, ale vrátil nebol v stave. Zíratil službu.

Keď sa odvážal, volal k svojej Andeline:

— Nie-li je toto väčšia hanba?

Myslím, i láskavý čitateľ mu prisvedčí . . .

Podáva Ján Klauček, učiteľ

† **Kardinal Verga** 10. augusta zomrel v Ríme. Izidor Verga mal ešte len 67 rokov. Kardinálom bol 15 rokov. Vyznačil sa na poli cirkevného vedeckého spisovateľstva.

† **Gróf Sigismund Zichy** zomrel v Reichenhalle v 53. roku veku svojho.

Menelik v Europe. Černoch Menelik, ktorý pre-mohol moc Talianov v Afrike, na rok príde do Europy a navštívi viac panovníckych dvorov. Menovite v Londýne, Petrohrade, Paríži, Ríme atď.

Ludové shromaždenie v Sziget-Csépe výborne vy-padlo. Bolo tam asi 2 tisíc poslucháčov 13. augusta. Pozahájenie shromaždenia, ktorého gr. Aladár Zichy bol predsedom, dr. Sematam rečnil, ktorý utešeno líčil ša-fárenie liberálov. O beznáboženskom štáte rečnil dr. Fraňo Robiček. Redaktor Bonitz rečnil o kresťanskej tlači. Medzi iným povedal, že každý ide za nosom. Preto mnohí, ktorí kriví nos majú, krivo chodia.

Tlačovú pravota chystá pán štátny hlavný pravotár Kresťanovi pre článok „Civilné manželstvo“ v 15. a 16. čísle uverejnený 9. a 16. apríla. Pôvodca je pán vyslúžilý farár Andrej Rojko. Mal on už dve pravoty, a ho vyslobodili. Budeme sa modliť, aby sa mu ani teraz nič nestalo. Obviňuje ho žalobný list, že búril v tom článku proti civilnému manželstvu a proti židom.

† **Mušir Khan**, perský minister zahraničia náhle zomrel na svojej ceste v Paríži.

Hromadný návrat. Bagdaský arcibiskup písal jeho sviatosti pápežovi, že dvaja missionari dominikáni navrátili do lona cirkve 50 tisíc nestorianskych odpadil-cov a 30 tisíc starovercov. To veru pekná dušná žatva bola. Tedy dvaja apoštolskí mužovia do hromady 80 tisíc duší navrátili do lona cirkve Kristovej. Dobre po-vedal istý muž, dajte mi len desať svätých, a ja obrá-tim k Bohu celý svet.

Pravotára Labori, zástupcu to Dreyfussa poranil ktosi revolverom, práve keď šiel na pojednávanie. Jedna

gula je v tele, druhá ale v tvári ho poranila. Vrah uskočil. Labori aj o život môže prísť.

Hi. štátne pravotárstvo bude aj v Temešváre od 1. januára.

21. augusta pojde z Uhorska púť do Lurdu pod správcom drom Robičekom. K týmto pútnikom sa pri-pojí aj čačanský kaplán, Štefan Beňač, ktorý sa po ceste bude starať o slovenských pútnikov, ktorým aj kázať bude v samom Lurde.

Cena cukru v Anglicku a u nás. V Anglicku mo-žno dostať ten najlepší rakúsky rafinovaný cukor kilo za 20 a niekoľko krajciarov. U nás platíme 48 kr. za kilo cukru.

Bieda na Hornom Uhorsku, menovite v trenčian-skej a oravskej stolici je už veľmi citlivá. Záplavy spustošily osenia a najhlavnejší článok výživy, zemiaky, hnijú. A čo bude v zime, keď ľud už teraz sotva má čo dať do úst.

V Orave v obci Žaško vo víchrici traja ľudia pod jedným stromom hľadali útočiste. Do toho stroma hrom udrel, a všetci traja e život prišli.

Potrestaný ukrutník. Gr. Stahremberg, kapitán v husárskom pluku č. 7, výtečný jazdec i na dostihoch veľmi brutálne zaobehodí s mužsvojom. Zo svojej stotiny každodenne i 20 chlapov dal „vyviazať“, bil ich bičom, ba i šablu upotreboval. Následkom z početných ozná-mení, preložili ho z Pančevy do Veľkého Váradu, ale i tam pokračoval v brutalitách. Konečne doseekal svojho sluhu až na úmor a toto mu konečne poškodilo. Neča-kali ani výrok vojenského súdu a dali ho do väzenia.

Na výchovu nezákonných detí 280 tisíc zlatých poručil mestu Sopron nebohý Pavel Müller. Teraz jedna ulica mesta dostala meno toho dobrodinca.

O človekovi. Ľudia žijú jeden s druhým asi 33 rokov. Štvrtá časť zomre do 7. roku; polovica do 17. roku. Z 1000 ľudí jeden dožije 100. rok; 80. rok ale z 500 ľudí jeden dožije. Na svete je 1500 millionov ľudí. Zomre z nich do roka 50 millionov, denne 1 mill. 38 tisíc; za hodinu 5 tisíc 600; každú minútu 90. — Katolíkov je na svete vyše 300 millionov; evanjelikov (luteráni, kalvíni, baptisti, nazareni atď. 150-rakí) je 150 millionov: židov 12 millionov; pohanov 800 milli-onov, starovercov vyše 100 millionov, ostatní sú moha-medáni. — Biskupov katolíckych je na svete 1200, kat. kňazov 350 tisíc. — Najdrahší snem je francúzsky, ktorý stojí ročite 4 milliony zl. — V Austrálii školské deti zdarma cestujú po železnici. — V Paríži je klub, ktorého členovia nikdy a nikomu nepodajú ruku.

V Dunaji sa zatopil kaplán Ludevít Nagy, ktorý pred 2 rokami bol vysvätený. Keď sa totižto v Dunaji kúpал (pri Fajsi) s priateľom drom Jamray, jedna veľká vlna ho zal-ala, do času sa ešte bránil proti násilnej smrti, potom ale celkom zmizol. On bol jedinou ná-dejou a podporou starej vdovy matky.

Kone v slamenom klobúku. Pivo voziace kone v Paríži chodia teraz vo veľkých slamených klobúkoch. To je vraj na to, aby ich nepálilo veľmi slnko. No myslíme, že v zime im kupia dobré teplé čiapky, aby ich zas zima netrápila.

Oheň. Z Lipt. Sv. Mikuláša sa píše: Dňa 9. augusta okolo 7. hod. večer na hlavnom námestí, za stoličným domom, v takzvanom Kircovskom sklepe povstal oheň. Mladý Kirc šiel do magazína, ktorý nachodí sa pri samom sklepe, merať petrolej; od sviečky chytily sa zápalky a od nich aj petrolej. On chcel hasiť — ale darmo. Na krik pribehli i hasičia z ktorých Peter Sokol mal toľko smelosti, že na nádobu s petrolejom zahodil koberec a konečne podarilo sa oheň udusiť. Mladý Kirc je hrozne popálený na rukách i na nohách, i škoda v sklepe je veľká.

Následky vystavovania sa do Ameriky veľmi citia menovite vo Spiši. K tohoročnej assentírke malo sa v spišskej stolici dostať 4501 vojopovinných, z ktorých sa ale len 2474 dostavilo, lebo 2027 ušlo do Ameriky. Teda vystavovanie ešte vždy rastie, ačkoľvek v Amerike životné podmienky dávno sú nie tak prajné, jako kedysi. To vysvitá i z toho, že posiaľ čítavali sme, že z Európy hrnú sa húfy vystavovalcov do tejto zaslúbenej zeme Kolumbusa, dnes ale už prichádzajú zprávy, že v mesiaci máji a júni vrátilo sa do Európy vyše 40.000 ľudí. Zutekali z Ameriky, kde pre veľkú konkurenciu murárskych a menovite čínskych robotníkov nedostali žiadnej práce, a tak museli sa vrátiť do starej vlasti.

Zastreli notára. Milan Dermek, notár v Remete-Limge (krašovská stol.), stal sa obeťou atentátu. Notár sedel pri večeri, keď razom padla rana a notár na smrť ranený klesol na zem. Vrah cez obloku strelil na notára, pravdepodobne z pomsty.

116 osôb bez nábožestva chce žiť v obci Ozorá-Uzdiu, už aj oznámili svoje vystupenie zo staroversej viery.

Liberalna zábava. Jozef Taufer liberálny úradník celú noc sa zabával v Kluzi, ráno prišiel domov. Do desiatej pred poludním spal, keď sa prebudil, zastreli sa. Liberálny život liberálnou smrťou fahá za sebou.

Liberalny krčmár. V Nagy-Becskekeru krčmár Andrej Marc strichol na obecného výborníka gazdu Pavla Radiča, ktorého zastreli. Četníci ho chytili a zapreli. On sa ale vo väzení obesil. Jaký život, taká smrť.

Zápas so slonom. V breslavskom zverinci umýval sluha veľkého elefanta Lady rečeného, na čo sa tento tak nahneval, že k železným mrežiam hodil a pritisol sluhu. Všetky ľavé rebrá má ten hudák dolámané. Polomrtvého ho vyslobodili z chobota slonového.

6009 detí nechodí do školy v Sabadke, lebo tam nenie dostatočných školských miestností. Aby tieto deti

maly sa kde učiť, potrebné by bolo 21 nových školských sieň a toľkože učiteľov.

Najväčšia galiba za dnešných časov je choroba nervov, srdca, žalúdka, chudoba krve, atď. Tieto veci sa už v detskom veku pripravujú už iyaním rozpalujúcich látok, ako piva, vína a zvlášte kávy, ktorá je tak veľmi škodlivá nevom a srdeu. Žiadna žena, zvlášte ale žiadna matka by nemala užívať dávať údom svojej rodiny obyčajnú kávu, ktorá také hrozne následky fahá za sebou. Na šťastie je to teraz možné nahradit kávu Kneippa, ktorá má chuť a vôňu obyčajnej kávy a ľahko sa dá zaopatrit. Zpočiatku len tretiu časť nech tvorí sladová káva Kathreinerera, a dve časti z obyčajnej kávy nech sú; neskôr ich z polovice treba brať, a z tej miešaniny treba kávu robiť. Veľmi príjemná a príjemná chuť tejto sladovej kávy prekvápi ľudí. Povinnosťou ba svedomitou je odučiť deti od obyčajnej kávy. Deťom treba variť tuhú sladovú kávu Kathreinerera, ku ktorej treba primiešať mlieka a cukru. Radosť to bude vidieť, ako vyvíňuje a peknými činí táto káva deti. Ale aj slabí a chorí ľudia, ktorí okúsili o privykli na čistú sladovú kávu Kathreinerera, to najväčšie zalúbenie nachádzajú v nej. Mnohonásobná skúsenosť potvrdzuje, že pravdu mluvíme. No vždy vážnou okolnosťou zostane, aby sme len opravdivú Kathreinererovú kávu kupovali v pôvdných balíkoch.

Púť do Maria-Zell

1. cez Maria-Taferl. 2. cez Vrch Sv. Trojice (Sonntagsberg), a nazpät cez Vrch Sv. Jos phs a Sv. Anna-Berg.

Pohne sa

dňa 21 augusta (sv. Štefan) z fary Szt. Anna plébánia Budapest II. ker. Bombatér.

Púť riadi a cestu pokazuje

Gedeon Dömötör,

farár

Budapest, II. ker., Bombatér.

Cena; Na prvom mieste 11 zl. 80 kr., na druhom 9 zl. 4é kr., na tretom 7 zl. 60 kr. Ktorí cestu na železnici a na voze vykonajú, majú ešte osobitne 6 zl. platit. Hospodu každý bude mať, ale aj každý sám si musí ju zúplatit. Páni úradníci a učitelia na prvom mieste cestujú a platia len za druhé miesto. Karty pošle podpísaný pán farár, keď mu peniaze až do 5. augusta po pošte pošlú. Parolod od Budinpešti až po Prešporok pri všetkých štáciach zastáva, keď sa pútnici zavčasu na štácii meldujú.

Budapest, II. ker., Bombatér, 10. sz.

Gedeon Dömötör,

farár.

DOPISY.

DLHÉPOLE, 15. aug.

Preslávný Pán Doktor!

Z Bánffycko-Szalavských divo liberálnych časov mali sme jedného rychtára Jána Mrníka, ktorý síce divo neliberálčil, lež hladko panský liberálny život viedol, každodenne si v hostincoch drahými nápojmi hrdielko polieval, fajnové cigárky pukal, kolčeky hodil, karetky zahral — vôbec veľkého pána kresal. Lež to každý vie, že panstvo groše koštuje. A to biedne rychtárstvo veru nestačilo na panstvo. Nuž keď nestačilo, ináč sa podarilo. Milý Janko Mrník chytil sa za frník, pohladkal si bradu a hybaj do radu prosit groš na bradu. Najprv si potajomky požičal z urbárnych peňazí, no tu sa mu bičiak ulomil. Služný ho vraz chvat za sticu, slož rychtársku hneď palicu! z úradu vyzdvihol, titulu pánsteoia pozbavil. Kam včul z konopí? Ludia dlhy pýtali, krémárkovia drankali, doma hurty stvárili, na bradu viac nedali. Čo tu robíš? Šindel strúhať, klince hlobiť? Ej, nevatri, to nepatri! Len podumaj, mudruj, skúmaj. Ahá Chumaj, vtipný šuhaj! Pieseň tvojho rúka vytrhne Mrníka. Nuž jakéž to bolo tej pešničky kolo?

Adieu milý Dlhopol,
drotár, baba, hus, topol;
Ziapte, hrešte, robte krik,
jach fahre nach Hamerik.

Tekto sa odobral Jozko Bhumaj žid pošušky a drobnými vyplatil dlžníkov a taktó ubrnkol Janko rychtár hyd s jedným súšky a početných zanechal hnevnikov. Židovské pozostalé handry, vreco a kosti nemohly ísť na huben; z Janíkovej špetky bude robiť pletky, hutor či nehutor, z Bytče exekutor.

Kto s dna na deň slávi sviatok,
kto sa krmí, pojí, hostí,
nezná žiadnej sporivosti,
vyjde ver na psi tridsiatok,

Jednu dobrú obyčaj mal ľahkomyselný ubehlý náš rychtárko. Kedykoľvek niesol kaňu v hlave domov, nekrucifixoval, do Boha kyjom besnosti nemetal, kriky, larmá nerobil, ženu, deti von oknom nevyhadzoval, súsedov trúbou nočných škandálov zo spánku nevzburaval, pokojným osobám čelá neprebíjal, lež ticho si na lôžko ľahol a každému statočnému človekovi svätý pokoj dal. Úfame, že si vo svete rukávy vysúka, pilnej práce sa chytí, šanuje a všetkých veriteľov svedomito vyplatí. Vtedy nebude panský liberál, lež poriadny kresťan.

Na pamätný nového stoletia zvon novšie milodary obetovali nasledujúci: Juraj Ozanik 13 zl.; Lukáč Červenčík, Peter Bôžek, Imrich Jančí, Františ Rybárik

po 5 zl.; Imrich Zuzík 4 zl.; Imrich Granát, Pavel Kudelčík, Karol Raždík po 3 zl.; Ján Ozanib, Ondrej Minárik po 2 zl. Summn 50 zl. Všetci títo obetiví chlapáci sú obchodníci v pruskom Gleiwitz.

Z Wreschena poslali: Ján Rybárik, Ján Surán, Ján Duráčik, Ondrej Rybárik po 5 zl. Obnos 25 zl. Juraj Forbak venoval 10 zl., Ondrej Kudelčík 20 zl. Boh zaplať vám horliví priateli moji za vaše na oltár položené mozole!

V susedných obciach kde-tu veľiké prívaly sa slialy a hrozné škody spôsobily. Nás dovčuľka Pán Boh od všetkej pohromy zachránil. Vďaka, chvála, česť a sláva mu buď za to! Po poli dumný, veselý spev kypí. Žatva usilovne vopred kráča.

Š úctou

Starý drotár.

PIEŠŤANY, 6. aug.

Dôstojný Pán Redaktor!

Každý rok následkom svojej nemoce navštvujem Piešťany. Tak aj tento rok som tiež navštvil tie chýrne Piešťany. Prijdúc na štaciú, som povedal fiakristovi, aby ma zaviezol do pánskej ulice. „Prosím, takú ulicu už nemáme, už je Ferencz József út“. No dobre, myslel som si, tu sú veľkí vlastenci, tu sa musí všetko ináč viesť, ako v minulých časoch. Ďalej pozerajúc, som videl, že prvá ulica od štacie je „Kossuth Lajos út“, potom ďalej „Erzsébet út“, atď. Keď som prišiel na svoje bydlisko, išiel som do Veľkých Piešťan, aby som si tie nové ulice popozeral. Zbadal som, že Piešťany sú na tom najväčšom stupni civilizácie, lebo tu už aj po živých mužoch menujú ulice, ako to vidím na jednej ulici, kde je napísané „Gróf Erdödy Ferencz út“. Čísla sú tiež na každom dome, a síce na jednom rade sú párne, a na druhom rade nepárne čísla. A potom ešte na jednom dome neni len jedno číslo, ale sú aj dve, aj tri, ba v tejto ulici som videl aj päť čísiel, a síce pod číslom 45, kde taktó stojí: Gróf Erdödy F. út 45a, Gróf Erdödy F. út 45b, Gróf Erdödy F. út 45c, Gróf Erdödy F. út 45d, Gróf Erdödy F. út 45e.

Druhý deň, v nedeľu, som videl, že tu čosi veľkého sa bude diať. Pýtam sa, čo sa tu v parku bude robiť. „Nuž bude „bazár“ na evanjelický kostol.“ — „Však sú tu nie evanjelici?“ — „Ako by neboli; tu je pán úradník osvieteného pána grófa, tam je pán poštar, pán predstavený a vdova nebohého lekára.“

Odpoludnia cheel som ísť do parku sa trochu prechádzať, nuž ale som všade nemohol ísť, lebo skrze ten „bazár“ veľká časť bola zavretá. Kukal som, čo uvidím. Som také z latiek sbité búdky videl, kde slečinky z vyvoleného národa všelijaké veci predávaly tiež pánom z vyvoleného národa.

Skoro by som bol zabudol, že tu bol aj ich pán superintendent, ktorého vedľa našej katolickej obyčaje „biskupom“ menujú. Na štátnej škole už pred mnohými týždňami stála cedulka, že dopoludnia o pol jedenástej

hodine bude služba Božia, kázeň a rozdeľovanie „večere Pána“. Všetk dobre, keď chcú mať pobožnosť, nech majú, ale na tom sa čudujem, že na pošte tiež bývajú cedule, ktoré na vedomie dávajú, kedy budú služby Božie pre evanjelikov vo štátnej škole. Veru ešte nikdy som nevidel, že by na pošte bolo bývalo, že kedy sa vybavujú služby Božie pre katolíkov. Po týchto veciach celkom za dobre sa musí uznávať to, že v takej škole, kde sa služby Božie evanjelické držia a kde našu drahú vieru katolícku vysmieľajú, kde jedno náboženstvo tak za dobré držia, ako druhé, kde direktor, bárs je katolík, na služby Božie evanjelické ide, a s tým ešte tých veriacich pohoršuje, neboly zkúšky náboženstva držané, lež boly v kostole katolíckom.

Smutno je to, ale ešte smutnejšie to vyzera v obci, že obecný výbor robí, aby sa katolícka škola odobrala, lebo však veľmi mnoho dohrého nečini, poriadne sa tam neučí, atď. Môže byť, že sú chyby! Nevie, kto je tomu na príčine? Len to viem, že výbor tak obecný, ako školský je alebo veľmi slabý, alebo nenie dobrého ducha katolíckeho. Nech sa zdvihne hore, nech zdvihne svoje slovo! Všetk aj ten červík, keď naň stupíme, sa mrví, len katolícke veci, len katolíci majú byť to sprosté tela, ktoré každý uderí, každý kopne. Takito chceme byť, takto chceme, aby naša katolícka viera navnivoč prišla? Nie! Hore! Vstávajme!

Priateľ Iudu.

OD VRBOVÉHO, 5. aug.

Dôstojný Pán Doktor!

Chvála buď Pánu Bohu, že sme požali, čo nám Otec nebeský požehnal, len keď by sme to ešte s pomocou Jeho bez škody do stodôl posväzovať mohli. Úrodu sme mali vselijakú, ako si kto na jar a v jaseňi podu pod sejbu pripravil, aké semeno sial, atď. Doktorí mali aj dve tretiny ovsihy a inej zeliny v jačmeňoch. Na našom duševnom a politickom poli tiež to tak vyzera. Ktorí pracovníci dobre obrábajú sebe svorené pole, tí dobrú žatvu môžu preukázať pri budúciach voľbách.

Aj náš krakovanský pán kaplán s pánom farárom chcú čo najlepšie obrábať pôdu v srdciach Iudu, ale zdá sa, že ich namáhanie nedôjde zeleného výsledku, lebo ktosi s tým im chce kúkoľa a ovsihy nasiať, keď chce, aby zakladajúci sa kat. kruh v židovom dome bol. Ti, ktorí ledva čakali, aby sa u nás kat. kruh založil, celí sú mrzutí a zapovedajú sa, že oni veru do židovho domu nepôjdu. Mne by sa tiež zdalo, že čo má byť katolícke, nech je celkom katolícke.

Ako počúvam, aj vrbovskí priemyselníci si tiež chceli založiť kasino asi pred dvoma rokmi, ale sa tiež nemohli ustáľiť ohľadom miestnosti. Predsa by sa svedčalo na Vrbovanov, aby sa sjednotili a aby sa nielen ústami, ale aj rukami do práce dali, a ten čitací spolk aj čižmársky založili. Veď majú dobrého pána farára (a teraz aj nového pána kaplána dostali), ktorý im v

založení týchto oboch spolkov chce byť na pomoci. Nechže neodznievajú nadarmo slová dôst. p. farára lo-pašovského E. Šándorfiho v Podoli na shromaždení povedané. Načo by sme chodili k doktorovi ohľadom nášho zdravia, keď ním odporúčané lieky by sme neužívali?

Na čo chodíme sa poučovať na ľudové shromaždenia, keď dobré rady rečníkov neplníme? Vstaňme! Do práce sa dajme! Dost sme už spali, a čo sme z toho mali? Nič, len škodu, lebo dokiaľ sme spali, cicaly nás tie malé zvieratká. Každý začiatok je ťažký, ale čo druhí mohli, prečo by sme nemohli aj my. Uvidíte, že z vášho namáhania budete mať nielen radosť, ale aj choseň.

Na konci môjho dopisu vás, veľactený Pán Redaktor, ako dávneho známeho úctivo pozdravujúc, značím sa s hlbokou úctou

Ten . . . ý D . . . ský.

TRENCÍN TEPLÁ, 2. júla.

Dôstojný Pane!

Keď z horných stolíc siroty chudobných rodičov brali na dolnú zem, aj môjho chlapca v Trenčianskych Tepliciach narodeného, v 12. roku, Štefan Kováčik menovaného, čítať aj písať vediaceho, vzali do Hlavy a odtiaľ na Dolniaky zaviezli. Keď do školy chlapec môj cnodil, pán učiteľ mi hovorieval: Anna Kováčik! máte dobrého, usilovného a poslušného chlapca, je výborným vtipom obdarený, keby mal kto naňho nekladať, stal by sa znamenitým človekom a aj o vaše slušné zaopatrenie by sa staral; — čomu som sa aj ufala. Častejšie som sa v Hlave aj v Trenčíne pánov opytovala aj opytujem, kde a komu moje milé a dobré dieťa odovzdali, ale nikde a od nikoho sa nemôžem dozvedieť, kde je môj chlapec. Ponížene prosím Vašu Dostojnosť, ráčte mi nešťastnej a zarmútenej matke radu dať, kde a u koho sa mám na moje dieťa dopytovať.*) So slušnou úctou a poníženosťou zostávam

Vašej Dostojnosti

ponížená služobkyňa

Anna Kováčik.

JEROHUTTA (v Spiši), 2. aug.

Dvojetihodný Pán Redaktor!

Medzi Jerohuttou a baňským mestečkom Wagen-drüssel, včul Merény, na pravom brehu potoka „Hnilček“ pod „čiernym vrchom“ v utešenej od severných vrchov Ždiar a Žalobou chránenej dolinke nachádzajú sa asi od pol stotolia podobného mena: Čierny vrch — Fekete hegy — Schwarzenberg — liečivé kúpele, o ktorých nemožno mi zamlčať pred važeným obecnstvom „Krešťana“, tú nevysloviteľnú radosť, jakú nám spôsobilo

*) Poproste pána farára, aby vám bol na pomoci.
Red.

vzdelanie svätyně Božej v týchto včul už svetochýrnych a pamätných kúpeľoch a vysvätenie jej k službám Božím, k obeti omše svätej od vysoko dôst. pána Ignáca Krisztenu, opáta a farára gelnického dňa 23. júla.

Kostolík takýto bol pre „čierny vrch“ nutnou potrebou. Zo široka-ďaleka prichádzajú sem zdraví i ne-duživí ľudia, aby krásny letný čas na čarovnom a velebnom okolí pri hojiteľných zriedlách buď k dosiahnutiu zdravia ztrateného, alebo k zotaveniu ducha a mysle ztrávil. Nejedni z týchto už pred mnohými rokmi vyslovili vrúcnu žiadosť a túžbu po svätine, bár i len skromnej, kdežto by Darca všetkého dobrého jak za vyprosenie nového, tak na poďakovanie za dosiahnuté zdravie priniesli obeť Jemu najdrahšiu, najmilejšiu, obeť totižto mše svätej a horlivých zo srdca vďačného plynúcich modlitieb. Kňazi totižto tuná meškajúci, chceli-li aspoň v nedeľu sv. omšu odslúžiť, museli pešky kráčať alebo do Merénya, alebo do Malého Hnilca, aby v tamejších kostoloch sv. omšu odslúžiť mohli. Boh vyslyšal túžobné hlasy srdca nábožných a vnuknutím svojim v príhodný čas prispel, aby i jemu dané bolo, čo Božieho je. Uhladni kostolík s vežou minulú jaseň založený a započatý, toho roku dokončený a slávnostne vysvätený je. Nábožná grófka Kazimirova Széchenyihodarovala 1400 zl., a starostlivosť neunavného dôst. p. Juraja Bohorčika, farára meréňského, sú tvorcami požehnaného diela tohoto. Velkom. p. Adalbert Uhlárik, inžinier, Ján Dréher, Franc Weiler, panie a slúžny: Jozefova Bucsy, Gašparova Harsányi, Rudolfova Löcs, Rosalia Gutjahr, Františkova Šteiner svojimi hojnými príspevkami umožnili vystavenie tohoto krásneho kostolika drahocennými kostolnými veciami a vzácnymi nádobami a rúchom hojne ho opatřily. Pozemok darovala pani lekárka Vilma Lomniczy. Vys. dôst. pp. Koloman Pintér piarista, Maximilian Kertész, dr. Zubricky premonštr. učbári nadomohli svätú túto vec. Najusilovnejšou a nējhorlivejšou podporovateľkou pri vyberaní milodarov bola Olga Hofbauer, učiteľka z Aradu. A len tak sa stal možno, že v tak krátkom čase, behom niekoľko mesiacov utešený stánok Boží v týchto horách vystaviť sa mohol. Vysvätenie toho kostola prevzal vys. dôst. p. Ignác Kriszten, opát-farár v Gelnici, dňa 23. júla slávnostným spôsobom s assistenciou dôst. pp. výšpomenutých učbárov a vel. pp. Juraja Bohorčika meréňského, a Ondreja Jablonsky z Malého Hnilca, farárov v prítomnosti početného obecnstva z Malého Hnilca, z Jerahutty, z Meréňa, zo Zadného Hámru sem v provodoch došlého. Na železo dielňa na Hornade v Krompachoch darovala kostoličku zvon, ktorý svojim ľubežným hlasom už svoláva veriacich hostí ku službám Božím. Oltár slúži ku cti sochárovi Juliusovi Fuhrman z Novej Vsi. Po sv. evanjelii držal dôst. p. Koloman Pintér učbár ráznu reč maďarskú, v ktorej predstavil, jak veľkým darom Božím sú zriedla zdravé, tedy i tieto čierno-zršské, ponevác už ne jeden nemocný sa vrátil odtiaľto do náručia svojej rodiny zdravý. Ponevác ale vody tieto len z moci Božej uzdravujú, jak veľmi bolo

potrebné miesto oosvätné, do ktorého by mohli prichádzať nemocní, vedení vierou svojou, láskou a vďačnosťou k Bosu, aby vyžiadali od oeho vode uživanej ešte mocnejšieho účinku a božského prispenia Jeho k skoršiemu vyzdraveniu svojmu; konečne jako sa raduje srdce všetkých kúpeľných hostí, všetkých okolia toho obyvateľov, jak obzvlášte i duša jeho plesá, že kostolík tak vrúčne žiadaný už k nebesiam vznáša čelo svoje, a že mu je popriato kostolík ten už včul posvätený v prítomnosti tak mnohých hosťov venovať ho sv. Anne, matke bl. P. Marie. Po skončení tejto krásnej reči pokračoval p. farár Jnraj Bohorčik vo svätom úkone mše svätej a skončil ju so slavným „Tebe Boží“. Výročitá slavnosť katolícká toho bude sa vždy vybavovať v deň sv. Anny, čili 26. júla. Ján Kovalčík.

Hospodárstvo.

Škoda s ošohom chodí. Ceny mäsa od niekoľko rokov tak postupily, že mäso, najmä v chudobných domoch stáva sa zriedkavejším jedlom. To'o vidno obzvlášte v krajinách s hustým počtom obyvateľstva. Preto nie div, že na pr. vo Francúzsku a Anglicku už dávnejšie začal sa rozširovať chov králikov (domácich zajacov.)

V Nemecku od 27 rokov založilo sa vyše 200 spolkov na rozšírenie b povznesenie chovu králikov. V mnohých krajoch sú králiky nenávidené zvery, preto, že robia škodu na poli a v lese. Ale v najnovšej dobe hospodári počínajú si všímajť králikov a sriadenou opaterou premieňajú škodu na ošoh. Tak potom stávajú sa užitočnými. Hospodárstvo má v nich lacné mäso a kožky, ktoré v malom priemysle dobre sa upotrebujú. Králičie mäso čo do zázivnosti ide veru na každý pád a spôsob hned za mäsom ptáčim a v porovnaní s hovädzinou. 80 deka králičiny dá práve tolko živnosti do krvi, ako 1 kilo hovädziny. Tedy na Slovensku panujúci predsudok oproti králičiemu mäsu je nič(m neodôvodnený, tedy práve len predsudok. Avšak zvláštne poučenie o králikoch podáva nám teraz Austrália. Asi pred štyridsiatimi rokmi doniesol si ta jeden vysťahovalec niekoľko králikov, ktoré sa mu za krátky čas hodne rozmnožily. A ponevác ich púšťal po svobode za 15—20 rokov rozplienily sa králiky v mnohých krajoch Austrálie na'olko, že museli ich Austrálcia všemožným spôsobom kántriť. Konečne ani strielanie a chytanie do klepcov nepomáhalo; tedy v najnovšom čase začali ich ničiť tak, že v krajoch najväčšmi zaplienených chytali živé králiky, vstrkli im do krve trochu králičej morovej tektutiny a potom ich pustili, a od nakazených

zvierat rozšíril sa králičí mor dosť na široko. Ale i tento spôsob treba ustavične obľovovať, pretože všetky králiky sa predsa nenakazia a ani z nakazených všetky nevydochnú. — Tak podľa anglického časopisu „Hatters Gazette“ v kolonii Viktorii, pre množstvo králikov nebolo už možno polia zrábať. Tedy aby obyvateľstvo nemuselo sa odtiaľ vysťahovať, vláda tej kolonie vydala na ničenie králikov morom za 4 roky 3 milióny zlatých. Ale za posledné 4 roky nastal i obrat. Doktorým Angličanom napadlo dovažovať na loďach austrálske králičie mäso šlo na odbyt, vyvinul sa z toho za krátky čas významný obchod. Dľa správ horeuvedeného časopisu, dovezlo sa od marca 1895 do augusta 1898 z Viktorie do Anglicka za 4,340,000 zl. králikov a králičích koží.

A takým činom prídu Austráľčania k náhrade za škody, ktoré od králikov trpeli. — Austrálske králiky sú vraj v Anglicku obľúbenejšie, než z Európy dovážané. Ale francúzski hospodári sú dosavád predsa len prví majstri, čo sa týka chovu králikov, a ich ženy najlepšie kuchárky, čo sa týka prípravy králičieho mäsa. Medzitým chov králikov rozširuje sa už i v ríš rakúsko-uhorskej. Menovite „První český spolek pestitelů králíku v Brnadicích u Tábora“, všemožne sa usiluje šíriť známosti a návody o chove a zúžitkovani králikov. Zaopatruje druhy na plemeno, usporiaduje prednášky, vydáva poučné spisy o králikoch. Nákladom tohto spolku vyšly spisy: Králik, jeho národno-hospodársky význam, a zúžitkovanie všetkých produktov, ktoré chovom králikov dostávame. 112 strán. Cena 60 kr. a „Kuchyná pestitelův králíku“ 92 predpisov na prípravu jedál z králičiny. Cena 35 kr. Tieto spisy za udané ceny zaopatrí vďačne i administrácia „Hosp. Novin“ každému, kto sa o to zaoberá.

„Hos. N“

ODKAZY REDAKCIE.

Vrele prosíme čtených spolupracovateľov a dopisovateľov „KREŠTAN“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Rukopisy nedávame nazpät' a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

M. Váradi. Ponevác nepoznáme spoľahlivosť toho prameňa, prestali sme ho odporúčať. — **Jan Kl. v R.** Expedícia mi sdělila, že pod č. 3216 vám posla

Kreštana. Len nás podporujte. — **Maria Krč.** Vaše riadky szm odovzdal Tlačiarň Sv. Gerharda. — **K. H.** I ďalej tak. — **N. V.** Nevedeli sme. — **M. K. v Harasti.** Tí páni i so mnou nevedeli sa vás nachváliť, veľmi sa im páčila aj zriedkavo neobyčajná vlúdnosť báčeho. Nech vás Pán Boh živí! Toto si ale zapamätajte: Čo je chladné, jako ľad; to nech pije a jie had. — **Jozef Spolkár.** Ani za tridsať drevených groší. — **Ičo Zvedavý v Luptove.** Tedy ani to neviete, odkedy lezú raci nazpätok? No poviem vám: Žaby chceli mať raka za kráľa. Rak ale po korune kráľovskej nebažil a chcel sa žabám skovať, aby ho nemohly obliecť do rúcha kráľovského a posadiť na tron. Vyliezol z vody a liezol zpiatky, aby ho žaby nenašly po stope. Na nešťastie spadol do vriacej vody v kotli, kde sa uvaril. Žaby raka hľadaly po stope, a keď ho tak nenašly, hľadaly ho i proti stope, a tak prišly až ku kotlu a dozvedely sa tu o nehode, ktorá zastihla nešťastného raka — ich kráľa. I vytiahly telo kráľovské z kosta, obliekly ho v purpurový odev kráľovský a pristrojily mu slávny pohrab. Od tej doby lezú všetci raci nazpätok a vo vriacej vode zčervenejú. — **V. p. A. Gr.** Jestli nepošlete dokument vymenovania, nedostanete plat. Ináč doneste si vec sami do poriadku, alebo pište rovno na meno pána veľkomožného. — **Dp. Jan P. v M.** Musíte sa nechať zapisať na tunajšom všeučelisku v čase, ktorý bude v časopisoch oznámený počiatkom septembra. Svoju podobizeň tiež doneste. Kúpte sidiela: Kobek-Antal; Egyházjog; a Kajúch Márton; Romai jog. Ináč odpusťte, že som vám hneď neodpovedel, ale som veru veľmi bol zapriahnutý. Keď sem prídete, veľmi vďačne vám budem na pomoci. — **H. J.** Veru, veru tak je to, všetko je pred chudobným zapreto. No na druhom svete všetci budeme rovnakí. — **J. K. O. v obci Markófalva.** V odkazoch redakcie nemo vypísať, nenie in-diskrecia, keď v odkaze nič urážlivého nenie, jako ani v tom odkaze nebolo. Maďarsky (nemecky atď) písané zprávy preto neuverejňujeme, lebo nemáme kedy prekladať a čas tráviť slabikovaním nezreteľne písanej zprávy. Nenie dobre hneď zle vykladať vec, akoby sme my nepriateľom boli maďarskej reči. Kto nám vstupuje do svedomia, ten potom nech nemá za zle, keď ho nechceme hľadať. Z vašej zprávy ani len prvý riadok sme nemohli prečítať, také sú čudné vaše pismeny. Keď nám kto v hocakej reči sdeli krátky chýr, povďačný sme mu zato, aby sme ale dlhé zprávy prekladali, to ani sám nakladateľ nežiada od nás. — **Majster Janko Chorľavý.** Obdivujem vašu usilovnosť. Tie zprávy sú utešené. No aj váš tovaryš sa už raz ohľásil. Živ vás obidvoch Pán Boh.

Knížná polica.

Listy Adiny už vyšly z tlače v osobitnom sväzku. Odporúčať ich nenie treba, lebo toto dielo poznajú et. čitatelia z Kreštana. 167 strán. Cena

1 zl. Predplatelia Našej Nádeje ho dostanú za 65 krajciarov v Tlačiarňi Sv. Gerharda v Budapešti (VIII. Práter u. 44.). Soslovenčil dr. *Jozef N. Janda*, dipl. professor a kaplán v Budapešti.

„**Ki lehet korcsmáros Magyarországon?**“ Nyomatott Szent-Gelért nyomda. Irta: *Moravcsik István*.

Svätý Anton Paduanský, veľiký divotvorca a Chlieb chudobných. Spracoval Anton Klimesik, r. k. farár hybbský. S odobrením patričnej vrchnosti. Strán 32. Cena 10 kr. Vydala Tlačiareň sv. Gerharda v Budapešti (VIII., Práter-utcza 44.). Vrele odporúčame dielko toto našim čitateľom.

Príprava ku sv. spovedi a sv. prijímaniu. Toto asi 23 strán obsahujúce dielko stojí broš. 10 kr. Soslovenčil ho dr. *Jozef N. Janda*. Dostať ho v Tlačiarňi sv. Gerharda (Budapešť, VIII., Práter-u. 44.). Vrele ho odporúčame.

Tót-Magyar Beszéd- és Értelemgyakorlatok (vezérkönyv tanítók számára). Irta *Medriczky Kornél*. Cena 80 kr. Dostať u pôvoveu v Lužnej (v Liptove), alebo v Tlačiarňi sv. Gerharda v Budapešti (VIII. Práter-u. 44.). Vrele odporúčame.

Kresťanské devy. Tento výborný sošit soslovenčil a vydal dr. *Jozef Janda* v Budapešti (Maria-Teréziátér 9.). 16 strán s obrázkom. Cena 3 kr. Veľmi vrele odporúčame, 100 výtiskov 2 zl. 50 kr., 200 výtiskov stojí 4 zl. 80 kr. Druhé vydanie.

Kat. Hlasy. Číslo 5. Či je Martin Luther spoľahlivý sprievodca do neba? Spísal A. Opatovský. Dostať u *R. Osvalda* za 14 kr. na Teplej (Lenge, u. p. Bělábánya, Hont m.). — Číslo VI. *Katolícka autonómia* (samospráva) v Uhorsku. Spísal A. Pravdomil. Dostať u *Fr. Richarda Osvalda*, správce fary na Teplej (Lenge, o. p. Bělábánya, Hont m.) Cena jedného výtisku 10 kr.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. **Zbožie.** Pšenica (žito) banátske 09.00—09.15. Od Tisy 09.10—09.35. — Od Pešti 09.00—09.20. — Zadunajské 09.05—09.30.

Raž 7.05—7.35.

Jačmeň na krmenie 5.80—6.35. — Do pálenice 5.80—6.10. — Na pivo 6.60—7.—.

Oves 5.65—6.00.

Kukurica 4.40—4.45.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
16.—	15.40	14.80	13.80	13.20	13.—	12.40	10.50
			7½	8			
			8.60	6.—			

Otruby fajnové 5.—, grobovité 4.30.

3. **Strovy.** Veľká biela fizula 6.50. — Malá 7.25. Hrach 9.10—11. Pšeno 04.75—5.00. Konopné semä 10.50—11.00.

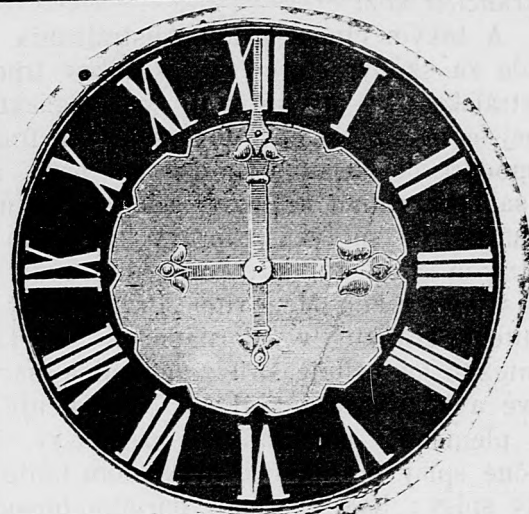
4. **Semä na sejbu.** Červená datelina 37—42 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 37—42 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 11.50—.

5. **Hyd a vajca.** Kura 60 kr. — Sliedka 70 kr. — Kapán 1 zl. — Morka 0.00. — Krmená hus 2.60. — Kačka 1.20 zl. — Krmená kačka 2.90. — Vajca 7—8 kusov 20 kr., 46—47 kusov 1 zl.

6. **Svine.** Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—57 kr.

7. **Telce.** Živé 34—36 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kilogram.

Masť a slanina. Sviňská v sudoch 58—69 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 60—67 zl.

Mám česť v známosť doniesť,
že vážové hodiny vlastnoručne shtovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto vážové aj pod nafaňovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenenou škrýňou chránené.

Vnútri nachodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo váži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.
V Baňskej-Bystřici, roku 1899.

Michael Stollmann,
hodinár.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
LEN VYDAVATEĽSTVO
„KREŠŤANA“ PRIJÍMA.

Mestská lekáreň k „ČIERNEMU ORLOVI.“

Temešvár, vnútorné mesto, námestie
sv. Juraja.

Založená 1735. Telefón 395.

Adressa telegrammu :

Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu

je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, bolasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1-2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena flaše 1 zl., cena flaše na prábu 50 kr.

Vodka na prsá a na plúca: Výťah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekábatelným prostriedkom hojajúcim, uľavujúcim a osilňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých pľúcach, pri pľucovom hurute, pri zachrípnutí atď. Veľa vďakočinení potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 1 zl., flašky na prábu 50 kr.

Krv čistiace pilulky temešvárskej mestskej

lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdočnom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka 21 kr., šesť škatuliek 1 zl. 5 kr.

Tieto vypróbované a za výborné uznané prostriedky dosiaľ jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sa opravdivé sú li obdarené obrannou známkou a podpisom A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falošných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričínením 16 kračiarov na bankovanie a poštové útraty). Objednané vše 5 zl. franco.

Moje srdco také
a tvoje je také?

Druhé vydanie.

Cena 4 kr.

Toto utešené dielo vydala

„tlačiareň sv. Gerharda“.

Vrele ho odporúčame
ľudu.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž a či hviezda.

R. B. N. 86968
uzdravuje a roz-
veseľuje, za čo
dobře stojíme, pri
lámke, záduchu,
bezsnivosti, huča-
srdca, boleniu hlavy, epilepsii, závratu a iným cho-
robám nervov. I 20-ročné choroby byly už takým
spôsobom odstránené.

niu ucha, ischli,
zlom slychu, ner-
vosite, nechuti po
jiedle, boleniu zu-
bov, bľadosti, mi-
gréne, klopaniu

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúžitocnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická hviezda a či kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané.

Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 2 zl., ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 3 zl. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S doberkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,
Budapest, V., Kálmán-utca 19 A. sz.

Katolícke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv.
Gerharda otvorila

obchod
katolíckych kníh

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII. Práter u. 44.).

Kto má posielat' peniaze

do Ameriky, nech pošle ich

Banke „Tatre“ do Turčianskeho Sv. Martina

a nech jej odpíše, komu ich má v Amerike vyplatiť.

Kto z Ameriky do Uhorska, nech ich pošle bankárom

P. V. Rovnianek a Spol.

v New-Yorku

25 Ave. A. cor. 2nd St.

v Pittsburgu

603. Grant str.

Philadelphia

140 South Str.

a v Connellsville

58 Main St.

a nech odpíše, kto to má v Europe dostať.

Tak prevedie sa to rýchle, lacno a bezpečne!